«The man who» (Αυτός που νόμιζε) στο θέατρο «Πορεία»

Πέρα από τα όρια της τρέλας

ΟΣΟΙ ενδιαφέρεστε για ένα θέατρο ουσίας, πρέπει να δείτε την παράσταση «The man who», στο θέατρο Πορεία. Η Αυστριακή σκηνοθέτις, Ρενάτε Τζεντ, παίρνει στα χέρια της το έργο «The man who» (Αυτός που νόμιζε) και, συναρμολογώντας με φαντασία τα δεκαεπτά σύντομα επεισόδιά του, φωτίζει την ανθρώπινη ψυχή.

Μέσα, μάλιστα, από ένα απροσδόκητο πρίσμα, αφού οι ήρωες είναι άτομα με ιδιαίτερες νευρολογικές διαταραχές (οπτική αγνωσία, αμνησία, επιληψία, αυτισμός, αφασία κ.ά.).

Σαν αυτούς, δηλαδή, που μελέτησε με τρυφερότητα ο ουμανιστής νευρολόγος Ολιβερ Σακς για να γράψει το βιβλίο «Ο άνθρωπος που μπέρδεψε τη γυναίκα του με ένα καπέλο». Ενα θαυμάσιο βιβλίο, που συγκίνησε τον Πίτερ Μπρουκ, ο οποίος μαζί με τη μόνιμη συνεργάτιδά του, την Μαρί Ελεν Εστιέν, ανέλαβαν τη θεατρική διασκευή του.

Πρόκειται για μία σειρά συνομιλιών ανάμεσα σε γιατρούς και ασθενείς, που εμβαθύνουν σε ζητήματα ψυχολογικά, θεολογικά, μεταφυσικά, αποκαλύπτοντας έναν άγνωστο κόσμο, όπου οι ρόλοι εναλλάσσονται (γεγονός που τονίζεται από τη σκηνοθεσία), σαν να υπονοούν ότι «η ασθένεια μπορεί να είναι ευεργεσία και η κανονικότητα αρρώστια, η διέγερση μπορεί να είναι και δεσμά και απελευθέρωση και η πραγματικότητα μπορεί να βρίσκεται μέσα στη μέθη και όχι μέσα στη νηφαλιότητα».

Στόχος του Μπρουκ, εξάλλου, δεν είναι να παραθέσει μια αλυσίδα κλινικών περιστατικών αλλά να αμφισβητήσει τον τρέχοντα ορισμό της «τρέλας», να υπενθυμίσει ότι όλοι διαθέτουμε ανάλογες αναφορές στο περιβάλλον μας, να υποστηρίξει, εν τέλει, την άποψη του ρομαντικού ερευνητή: «…αυτοί οι άνθρωποι είναι πολεμιστές που αγωνίζονται να γεφυρώσουν εσωτερικά χάσματα και αβύσσους με το θάρρος και την αποφασιστικότητα τραγικών ηρώων».

Και το σημαντικότερο: αυτοί οι άνθρωποι μας κάνουν να συνειδητοποιήσουμε πόσο εύθραυστο είναι ένα ανεξερεύνητο κομμάτι του εαυτού μας.

Το θέαμα δεν είναι εύκολο και απαιτεί ευαίσθητους δέκτες. Μην φανταστείτε, ωστόσο, ότι θα βρεθείτε μπροστά σε μια δύσβατη παράσταση. Εδώ το θέατρο καταργείται και γίνεται ντοκουμέντο. Ενα πεδίο, δηλαδή, ανοιχτό σε ταυτίσεις, που προκαλεί πέντε θαυμάσιους ηθοποιούς (Γρηγόρης Γαλάτης, Βασίλης Καραμπούλας, Μανώλης Μαυρομματάκης, Δημοσθένης Παπαδόπουλος, Δημήτρης Τάρλοου) να αξιοποιήσουν τις υποκριτικές τους δυνατότητες.

Και οι πέντε απέδωσαν με σπάνια ποιότητα τις ψυχολογικές, σωματικές και λεκτικές ιδιαιτερότητες των ηρώων που υποδύονται. Αξίζει να σημειωθεί ότι το πάτωμα της σκηνής, στρωμένο με χοντρό θαλασσινό αλάτι, λειτουργεί ταυτόχρονα ως οθόνη στην οποία προβάλλεται το ατμοσφαιρικό βίντεο του Γιάννη Γαϊτανίδη, ενώ ο καθοριστικός ήχος του νερού, που ρέει αδιάκοπα σε μια μακρόστενη μεταλλική γούρνα, δημιουργεί μια αίσθηση κάθαρσης.

Αυτή η τολμηρή όσο και ριψοκίνδυνη πρωτοβουλία οφείλεται στον Δημήτρη Τάρλοου, που όχι μόνο εξασφάλισε τις προϋποθέσεις για μια εντελέστατη παραγωγή αλλά την πλαισίωσε με διαλέξεις από σημαντικούς πανεπιστημιακούς και ερευνητές που ασχολούνται με θέματα ψυχικών διαταραχών.

Στοχασμός και χιούμορ

Η αντισυμβατική ματιά της Ρενάτε Τζεντ, η καλή απόδοση του κειμένου (Δημήτρης Τάρλοου-Στρατής Πασχάλης), που συνδυάζει το στοχασμό με την ελαφρότητα και ένα καταλυτικό χιούμορ, η υποβλητική μουσική σύνθεση (Mahmoud Tabrizi-Zadeh), ο πρωτότυπος φωτισμός (Μελίνα Μάσχα), η μινιμαλιστική αισθητική (Σύλβια Βέμπερ), καθώς και η ευρηματική χρήση της τεχνολογίας, συνηγορούν στην επιτυχία του εγχειρήματος.

ΚΡΙΤΙΚΗ: ΕΛΕΝΗ ΠΕΤΑΣΗ

27 Ιανουαρίου 2006